

Igrokaz kao poticaj dječjeg govornog izražavanja

Erlić, Doria

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:789367>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

DORIA ERLIĆ

**IGROKAZ KAO POTICAJ DJEČJEGA GOVORNOG
IZRAŽAVANJA**

Završni rad

Rijeka, 2019.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

DORIA ERLIĆ

**IGROKAZ KAO POTICAJ DJEČJEGA GOVORNOG
IZRAŽAVANJA**

Završni rad

JMBAG: 0303062205, izvanredni student

Studijski smjer: Predškolski odgoj

Predmet: Govorno izražavanje

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Lingvistika

Mentor: prof. pred. Irena Mikulaco

Rijeka, rujan 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana _____, kandidat za prvostupnika _____ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni _____ rad _____ pod nazivom _____

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka i znanstvene metode	2
1.3. Sadržaj i struktura rada	3
2. RAZVOJ DJEČJEGA GOVORA	4
2.1. Razvoj sluha.....	4
2.2. Razvoj govora.....	5
3. IGROKAZI U PREDŠKOLSKOM ODGOJU.....	10
3.1. Obilježja i razvojne mogućnosti dječje igre	10
3.2. Igra lutkom kao simbolička igra	11
3.3. Vrednovanje dječje igre	13
3.4. Važnost igre u predškolskom odgoju.....	14
3.4.1. <i>Zadovoljavanje dječjih potreba.....</i>	<i>15</i>
3.4.2. <i>Poticanje dječje pozitivne slike o sebi</i>	<i>15</i>
3.4.3. <i>Poticanje dječje samostalnosti</i>	<i>15</i>
3.4.4. <i>Poticanje socijalne kompetencije djeteta</i>	<i>16</i>
3.4.5. <i>Poticanje dječjeg stvaralaštva</i>	<i>16</i>
4. FAZE PRIPREME IGROKAZA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU.....	18
4.1. Pripremna faza	18
4.2. Faza izvedbe	19
4.3. Faza analize	19
5. PRIKAZ LUTKARSKOG IGROKAZA.....	20
6. ZAKLJUČAK.....	53
POPIS LITERATURE.....	54
POPIS ILUSTRACIJA	56
SAŽETAK	58
SUMMARY.....	59

1. UVOD

„Učite djecu istinama. Učite ih da im ništa ne treba izvana da bi bili sretni – nikakva osoba, nikakvo mjesto ili stvar – i da se prava radost otkriva iznutra. Učite ih da su sami sebi dovoljni“ (Heršak 2004: 5).

„Dijete živi tako da se igra i živi igrajući se“ (Nola 1980: 83).

Tema ovog rada odnosi se na analizu igrokaza kao poticaja dječjega govornog izražavanja. U nastavku se navode predmet i cilj rada, izvori podataka i znanstvene metode, te sadržaj i struktura rada.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet istraživanja ovog rada odnosi se na analizu igrokaza kao poticaja dječjega govornog izražavanja. Najzastupljeniji vid dramskog odgoja u predškolskom odgoju je igrokaz. Dramski odgoj koristi se kao pojam koji obuhvaća provedbu raznih aktivnosti u sklopu razredne nastave kojima se potiče stvaralaštvo djece. Kako navode Nemeth-Jajić i Dvornik (2008: 29), „svrha dramskog odgoja nije uvježbavanje glumaca ni produkcijska igra za gledatelje, svrha mu je emocionalno oslobađanje i omogućivanje kontroliranoga emocionalnog izraza.“ Nadalje, autorice Nemeth-Jajić i Dvornik (2008) navode kako je igrokaz jednostavna dramska igra, a dramska igra predstavlja stvaralačku aktivnost za koju i u kojoj igrači sami pronalaze i određuju sadržaj i u stvaralačkom procesu tragaju za adekvatnim izrazom.

Ono što još treba navesti jest kako dramska igra može postati scenskom igrom ako glumac stvara na temelju govornog predloška. Prema tome, može se zaključiti kako se igrokaz može, ali i ne mora ostvariti kao scenska igra. Djeca putem igrokaza mogu puno toga naučiti i razviti razne vještine.

“Igra kao osnovna dječja aktivnost jedan je od načina učenja. Ona omogućava djeci iskustvo istraživanja, rješavanje problemskih situacija i provjere ishoda. Učenje kroz igru potiče integriran proces kognitivnog, psihofizičkog i socioemocionalnog

razvoja. Uključivanje odraslih, roditelja i odgajatelja, u dječju igru može doprinijeti kvaliteti učenja, ali ne smije biti nametnuto” (Visković 2016: 22).

Cilj je ovog rada objasniti važnost igrokaza u predškolskom odgoju. Igrokaz služi, između ostalog, kao poticaj govornog izražavanja djece. Upravo zato, važno je u sklopu dramskog odgoja, s djecom razvijati govorno izražavanje i stvarati igrokaze.

Uloga koju sam imala kroz stvaranje dječjeg igrokaza je poticanje djece na govor i govorno izražavanje. Bit svega je da dijete upotpunjuje svoj vokabular i nauči što više novih riječi. Kroz priču koju sam napisala i koju sam prezentirala kroz igrokaz, djeca su najviše razvijala mimiku lica i emocije. Pored toga, naučili su kako se koja životinja glasa, učili su brojalice, pjesme, prepričavanje priča i tome slično. Prema mom mišljenju, upotpunili su svoj rječnik nekim novim riječima, a sve to kroz prepričavanje priča, glume u igrokazu, pjesme i brojalice koju su učili tijekom izvođenja prakse u vrtiću. Sve sam to upotpunila i povezala u jednu cjelinu. Iz kolegija Metodika likovne kulture tema se odnosila na stabla. To sam povezala sa scenografijom igrokaza i izrađivali su stabla, jer radnja u priči koju sam napisala, jednim se dijelom odvija u šumi. Iz kolegija Metodika glazbene kulture imala sam brojalicu i pjesmu na temu koka i pilića što sam također povezala s igrokazom i glazbom u samom igrokazu. Napisala sam priču koja se tematski vezuje na sve što su prethodno odradili u vrtiću s djecom i samo su još više dodatno usavršili kroz nove ideje. Također razvijali smo maštu kod djece što je za svako dijete vrlo važan faktor u odrastanju. Mašta je došla do izražaja prilikom izrade scenografije, lutki i ostalih potrebnih rekvizita. Autori Alexander i Sandahl (2018: 7) navode kako “katkad zaboravljamo da je odgajati, baš kao i voljeti, glagol”. To je upravo ono što je autorica spoznala odrađivanjem prakse i stvaranjem igrokaza za djecu.

1.2. Izvori podataka i znanstvene metode

Najvažniji izvori podataka za pisanje ovog rada su knjige i znanstveni članci iz područja psihologije i hrvatskoga jezika. Osim toga korišteni su i izvori s internetskih stranica. Znanstvene metode koje su se koristile u radu jesu: metoda analize i sinteze, metoda apstrakcije i konkretizacije, metoda generalizacije i specijalizacije, metoda klasifikacije, metoda deskripcije te metoda kompilacije.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad se sastoji od šest poglavlja. U uvodnom dijelu navedena je tema rada. Nakon toga, u drugom dijelu riječ je o razvoju dječjega govora. U trećem dijelu riječ je o igrokazima u predškolskom odgoju. Četvrti dio odnosi se na analizu faza pripreme igrokaza u predškolskom odgoju. U petom dijelu predstavljen je lutkarski igrokaz . U šestom dijelu iznesen je zaključak. Na kraju rada nalazi se popis literature i popis ilustracija.

2. RAZVOJ DJEČJEGA GOVORA

U ovom poglavlju razmatra se razvoj dječjega govora. "Dijete u trenutku svojega rođenja i tijekom prvih godina života ne bi imalo gotovo nikakve šanse preživjeti kad bi njegovo preživljavanje ovisilo samo o njegovim instinktima i sposobnostima. Već pri rođenju njegovo ponašanje nije besciljno i neorganizirano. Ono raspolaže prirodnim ritmovima aktivnosti koji stvaraju obrasce spavanja i budnosti, hranjenja i kretanja. Od najranije dobi istražuje i nadzire svoju okolinu – gledanjem, sisanjem, plakanjem. Njegovo ponašanje ponajprije je usmjereno ka postizanju stanja potpunog zadovoljstva" (Maleš i sur. 2003: 105). U nastavku se razmatra razvoj sluha i govora djece.

2.1. Razvoj sluha

Prije govora i izražavanja, razvija se sluh kod djeteta. Razvoj sluha počinje u prenatalnom razdoblju. Nema točnog odgovora kako dijete čuje, međutim pretpostavka je kako dijete u utrobi čuje prigušeno. Prve zvučne podražaje dijete počinje primati od 24. tjedna trudnoće.

Sluh je vrlo važan jer on jedan od uvjeta za razvoj govora. "Govor ima neprocijenjivu ulogu u svakodnevnom životu, odgoju, obrazovanju, te kasnije u profesionalnom djelovanju. Da bi se on pravilno razvijao tj. da bi dijete njime ovladalo moraju biti ispunjeni neki osnovni biološki, sociološki i psihološki uvjeti (npr. dobro zdravlje, uredno razvijeni govorni organi, uredan sluh, uredan intelektualni razvoj, potpuna, tj. funkcionalna i pedagoški stimulativna obitelj, te sredina bogata mnoštvom raznolikih, između ostalog i govorno-jezičnih poticaja...)" (Logotherapia.hr, URL: <http://logotherapia.hr/dijagnostika-i-terapija/razvoj-jezika-i-govora/>, 10.9.2018.).

U prvim mjesecima života svakog djeteta iznimno su važni govorno-jezični poticaji. Odmah nakon rođenja dijete se vokalno sporazumijeva s okolinom. Plač je prvo vokalno izražavanje neugodnih osjećaja djeteta. Na taj način dijete obavještava majku o svojim stanjima, potrebama i već u najranijoj fazi komunicira s njom. Nakon 6. mjeseca dijete urednog sluha počinje namjerno i osmišljeno proizvoditi glasove materinskog jezika.

Slušanjem glasova iz okoline djetete počinje razlikovati ugodne i neugodne, poznate i nepoznate zvukove i glasove i reagira na njih. Daljnjim rastom i razvojem stječe sposobnost imitacije glasova, slogova i izgovaranja prvih riječi.

2.2. Razvoj govora

“Govor je viša psihička aktivnost čovjeka koja mu omogućuje da pomoću sustava znakova i simbola priopćava svoja znanja, osjećaje, potrebe i mišljenje drugim ljudima. Osnovni simboli u ljudskom govoru su riječi, a njegova najvažnija funkcija je komunikacija“ (Starc i sur. 2004: 26).

Najintenzivniji razvoj govora i jezika obuhvaća prve tri godine života i odvija se po predvidivim fazama. Dijete prolazi faze od prvog krika, glasanja, do voljnog sudjelovanja u razgovoru u kojem izražava svoje misli, osjećaje, stavove i potrebe. “Faze su sljedeće (Logotherapia.hr, URL: <http://logotherapia.hr/dijagnostika-i-terapija/razvoj-jezika-i-govora/>, 10.9.2018.):

1. predgovorno razdoblje - počinje rođenjem i traje do 9. mjeseca života djeteta,
2. govorno razdoblje - koje obilježava pojava prve riječi sa značenjem od 9. do 15. mjeseca,
3. razdoblje pojave prvih rečenica - od 18. do 24. mjeseca, te
4. razdoblje naglog širenja rječnika i usvajanja gramatičnosti - od 24. do 36. mjeseca”.

Najveću ulogu u razvoju slušanja, razumijevanja jezika i govorne produkcije svakako imaju roditelji. Bez puno stručnosti i razumijevanja svojih postupaka, kompetentno potiču razvoj aspekata komunikacije svog djeteta. Nažalost, moguće je da su djeca usporenog razvoja. Vrlo je važno da to roditelji prepoznaju na vrijeme i pronađu stručnu pomoć. U nastavku slijedi tablični prikaz kalendara govorno – jezičnog razvoja, uz navođenje simptoma usporenog razvoja (Tablica 1).

Tablica 1. Kalendar govorno-jezičnog razvoja

Dob djeteta	Uredan govorno-jezični razvoj	Simptomi usporenog razvoja
0-3 mj.	<ul style="list-style-type: none">raspoloženja izražava glasanjem, smijanjem i plakanjemsluša glasove i druge zvukove	<ul style="list-style-type: none">ne reagira na jake zvukove
3-9 mj.	<ul style="list-style-type: none">igra se govornim organima, stvara mnoštvo glasovana ugodne glasove odgovara smijehom, na neugodne plačemnakon 6. mj. imitira glasove odraslihpojava slogovanja, npr. mamama, bababa...	<ul style="list-style-type: none">izostanak reakcije na poznati glasnakon 6. mj. ne imitira glasove odraslihnezainteresiranost za zvučne igračkene smije se glasno
9-15 mj.	<ul style="list-style-type: none">razumije geste, izraz lica i promjene u tonu glas, te odgovara na njihrazumije jednostavne upute i izvršava ih, npr. "Daj vode!"razumije značenje više jednostavnih riječislogovanje je bogato i sliči pravim riječima, npr. ma-ma, ba-ba, da-da...javlja se prva riječ sa značenjemimitira nove zvukove i akcijepogledom traži imenovani predmetgestom, pokazivanjem ili vokalizacijom pokazuje što želimaše "pa-pa"odmahuje glavom u značenju "NE"odgurava stvari od sebe koje ne želipruža ruke da ga se primimiče se od nepoznatih osobareagira na svoje ime	<ul style="list-style-type: none">ne brblja ili je brbljanje siromašnone odaziva se na svoje imene prepoznaje raspoloženja u glasu odraslihne javlja se prva riječ sa značenjemne ostvaruje očni kontakt sa sugovornikom
15-18 mj.	<ul style="list-style-type: none">govori 5-20 riječi, uglavnom	<ul style="list-style-type: none">ne razumije "pa-pa" i ne govori

	<p>imenice</p> <ul style="list-style-type: none"> • ponavlja riječi i fraze kao “daj piti”, “mama pa-pa” • intonacija brbljanja sliči intonaciji rečenice • odgovara na pitanje “Što je to?” • traži “Daj još!” • slijedi jednostavne upute, npr. “Donesi medu!” • pokazuje što želi • pokazuje 1-3 dijela tijela • pokazuje dva ili više predmeta na slikama • donosi stvari da ih pokaže drugima • traži što želi vokalizacijom, pokazivanjem ili dodirivanjem • govori “pa-pa” i još neke ritualne riječi • protestira s “NE”, te odmičući se 	<ul style="list-style-type: none"> • ne razumije “NE” • ne razumije geste i ne koristi ih • ne govori najmanje pet riječi • ne razumije jednostavne upute i jednostavna pitanja
18 mj.-2 god.	<ul style="list-style-type: none"> • koristi oko 50 prepoznatljivih riječi • zna pokazati i imenovati svakodnevne stvari • oponaša zvukove životinja ili ih imenuje • ponavlja riječi koje čuje • slaže dvije riječi u rečenicu, npr. “Beba papa.” • počinje koristiti glagole i pridjeve • zna pokazati pet dijelova tijela • razumije pitanja tko?, što?, gdje? • dobro imitira zvukove, riječi, kretnje odraslih • koristi jednu riječ ili kratke fraze za izražavanje emocija 	<ul style="list-style-type: none"> • ne slijedi i ne razumije jednostavne upute, npr. “dođi ovamo”, “donesi loptu”... • ne slaže dvije riječi u rečenicu • ne imitira riječi i akcije odraslih • ne pokazuje dijelove na upit • nema početka kombinatoričke igre (stavljanja dva predmeta u međuodnose) i simboličke igre (igre pretvaranja)
2-3 god.	<ul style="list-style-type: none"> • imenuje stvari svakodnevne upotrebe 	<ul style="list-style-type: none"> • ne odgovara na jednostavna pitanja

	<ul style="list-style-type: none"> • dužina rečenice je 2-3 riječi • pita jednostavna pitanja • uz imenice, glagole i pridjeve koristi zamjenice, priloge mjesta • sluša kratke priče • lista slikovnice i imenuje slike • verbalno uvodi i mijenja temu • izražava emocije • privlači pažnju riječima 	<ul style="list-style-type: none"> • ne postavlja pitanja • govor je nerazumljiv ukućanima, a osobito stranim osobama • ne koristi jednostavne rečenice • ne voli slušati priče, pjesmice
3-4 god.	<ul style="list-style-type: none"> • koristi rečenicu od 3-4 riječi • postavlja pitanja zašto?, kada?, što ako? • koristi zamjenice • povezano govori o stvarima koje su se dogodile • priča kraće priče, komentira događanja • zna svoje ime, godine i spol • "čita" slikovnice • sluša priče oko 10 minuta • uključuje se u duži dijalog • zna igrati ulogu druge osobe u igri • objašnjava kada ga sugovornik ne razumije 	<ul style="list-style-type: none"> • rječnik je siromašan • ne izgovara većinu glasova • okolina ga ne razumije • ne razumije dvostruke i trostruke upute • ne koristi govor za rješavanje problema • nema interakcije s drugom djecom
4-5 god.	<ul style="list-style-type: none"> • voli kraće priče i odgovara na jednostavna pitanja vezana uz njih • služi se pravilnim rečenicama, većinu glasova izgovara pravilno • zna prepričati priču ili događaj • lako komunicira s ostalom djecom i odraslima 	<ul style="list-style-type: none"> • ne razumije složenije jezične konstrukcije i nije u stanju ispričati kraću priču • nerazumljiv govor zbog kojeg teže ostvaruje socijalni kontakt • prisutan je nepravilan izgovor glasova (osim r, lj) • djetetov govor nije tečan, postoje zastajkivanja ili ponavljanja
5 godina i više	<ul style="list-style-type: none"> • razumije i složeniji govor, osim nekih nesvakodnevnih pojmova • koristi složene i gramatički 	<ul style="list-style-type: none"> • dijete nije usvojilo osnovne pojmove orijentacije u vremenu i prostoru

	ispravne rečenice, rječnik je bogat <ul style="list-style-type: none"> • neke duže i složenije rečenice teže izgovara 	<ul style="list-style-type: none"> • nepravilan izgovor glasova • ne pokazuje interes za slova i brojke (npr. ne broji mehanički i ne zna napisati svoje ime)
--	--	---

Izvor: Logoterapia.hr, URL: <http://logoterapia.hr/dijagnostika-i-terapija/razvoj-jezika-i-govora/> (10.9.2018.)

Izvor: Vrtic-remetinec.zagreb.hr, URL:

[http://www.vrtic-](http://www.vrtic-remetinec.zagreb.hr/UserDocslImages/Logop/Kalendar%20jezi%C4%8Dno%20govornog%20razvoja%20web.pdf)

[remetinec.zagreb.hr/UserDocslImages/Logop/Kalendar%20jezi%C4%8Dno%20govornog%20razvoja%20web.pdf](http://www.vrtic-remetinec.zagreb.hr/UserDocslImages/Logop/Kalendar%20jezi%C4%8Dno%20govornog%20razvoja%20web.pdf) (23.8.2019.)

Dijete bi trebalo usvojiti pravilan izgovor svih glasova u potpunosti do šeste godine. Nakon toga, dijete kreće u školu, gdje uči pisati i čitati, te tako nastavlja sa usvajanjem jezika. Jezik uči i razvija cijeli život. Usvajanje jezika uglavnom je lagan proces, bez previše napora. Međutim, postoji i druga strana priče. Moguće je da djeca imaju odstupanja u razvoju jezika, od blažih, pa sve do težih odstupanja. Roditelji moraju na vrijeme prepoznati ta odstupanja kako bi stručnjaci mogli raditi s takvom djecom.

Djetetu ne trebaju posebni poticaji da bi ovladalo materinskim jezikom. Potrebno je oblikovati djetetov jezik razgovorom te pravilnim riječima i rečenicama. Potrebno je prilagoditi razgovor djetetovoj dobi i razgovarati jasno, bez iskrivljavanja izgovora.

„Tijek razvoja govora i jezika vrlo je važan pokazatelj ukupna djetetova razvoja, no njega mogu narušiti razni rizični faktori kao što su npr. rizična trudnoća, prijevremeni porod i rođenje, niska porođajna težina, oštećenje sluha, moždana krvarenja, zanemarivanje djeteta ili pedagoška zapuštenost, psihičko ili fizičko zlostavljanje djeteta i sl. koji mogu biti rizični za uredan govorno-jezični razvoj.“ (Dječji san.com, URL: <http://djecji-san.com/zdravlje.php?id=razvoj-govora-kod-djece-i-poremecaji-izgovora>, pristupljeno: 22.8.2019.). Kao što sam već ranije navela, potrebno je da roditelji na vrijeme prepoznaju poteškoće u razvoju djece. Na taj se način može spriječiti daljnji razvoj poteškoća ili barem umanjiti. Osim roditelja, veliku ulogu imaju i odgajatelji s obzirom na vrijeme koje provode s djecom.

3. IGROKAZI U PREDŠKOLSKOM ODGOJU

Igra je aktivnost koja uveseljava djecu. Tijekom igre, djeca nemaju poteškoća s koncentracijom. Uz to, samostalni su i na taj se način kreativno razvijaju. Upravo zbog toga, ne smiju se izostaviti ovakve aktivnosti već ih je potrebno iskoristiti kako bi djeca s lakoćom usvojila nove sadržaje. Na taj se način djeci dopušta igra, uz istovremeno usmjeravanje novim oblicima igre, čiji je cilj usvajanje novih sadržaja. Djeca mogu usvajati nova znanja i vještine putem igara koje odgojitelji mogu primjenjivati u svom radu. U nastavku se razmatra proces pripreme igrokaza, obilježja i razvojne mogućnosti dječje igre, kao i vrednovanje igre.

3.1. Obilježja i razvojne mogućnosti dječje igre

Igra je potrebna za odrastanje djece, njihovo otkrivanje svijeta, kao i razvijanje raznih vještina, znanja i sposobnosti. "Igra kao specifična aktivnost najbolje odgovara prirodi djeteta i osnovnim zakonitostima njegova psihofizičkog razvoja. Igra osigurava jedinstvo tjelesnog, intelektualnog, emocionalnog i društvenog razvoja" (Ivon 2010: 13).

Kao osnovna obilježja igre mnogi autori navode sljedeće:

- unutrašnju motivaciju
- fleksibilnost
- povezanost igre s pozitivnim emocijama
- usmjerenost na proces i dr.

Ono što bi autorica istaknula kao obilježje igre je razvijanje sposobnosti i vještina kojima grade svoju osobnost, razvijaju karakter i uče mnoge stvari. Igrajući se, djeca nisu svjesna kako razvijaju svoje sposobnosti i vještine, a to je upravo ono što čine.

Bruce (2002) igru na temelju različitih izvora određuje na sljedeći način (Ivon 2010: 14-15):

- "Igra je aktivan proces bez produkta.
- Ne upotrebljava nijedan vanjski pritisak da bi se provodila za pravilima, ciljevima, zadacima ili određenim smjerom.

- Igra znači alternativan svijet koji uključuje pretpostavljanje „kao da“, što potiče igrače da se izražavaju do najvišega stupnja funkcioniranja. To uključuje maštu, kreativnost, originalnost i inovativnost.
- Riječ je o sudionicima koji se prepuštaju ideji, osjećajima i međusobnim odnosima. Igra uključuje refleksiju i svijest o onome što znamo ili što spoznajemo.
- Igra se aktivno služi prethodnim iskustvima: borbom, manipulacijom, istraživanjem, otkrićima i praksom.
- Neprekinuta je i kad je u punom tijeku, pomaže nam da funkcioniramo zrelije nego što bismo inače funkcionirali u realnom životu.
- U trenutku slobodne igre upotrebljavamo praktične sposobnosti, umijeća i kompetencije koje smo prethodno razvili te je tako nadziremo.
- Igre se mogu odvijati kao partnerske igre ili u skupinama, a odrasli i/ili djeca u njima poštuju jedni druge i uče jedni od drugih.
- Igra je povezujući mehanizam koji udružuje sve što učimo, što znamo, što osjećamo i što razumijemo“.

3.2. Igra lutkom kao simbolička igra

Prelazak na igru pretvaranja ili simboličku igru jedan je od najvažnijih djetetovih koraka u razvoju. Simbolička igra predstavlja “sposobnost za simboličku transformaciju iskustva, odnosno način ili oblik prerade, razumijevanja pa i objašnjavanja iskustva“ (Marjanović 1977: 10). Dijete je sposobno u simboličkoj igri upotrijebiti predmet na način koji nadilazi njegov cilj i namjenu.

Simboličnost se u igri, prema Duran (2001) može proučavati na više razina (Ivon 2010: 22-23):

- “Na prvoj razini dijete upotrebljava simbole svjesno i intencionalno. Njima označava stvari, odnose, ideje i doživljava te različite sadržaje kojih je svjesno i želi predočiti. Tako djeca, na primjer, pokretima tijela pokazuju pokrete pijetla u borbi, a glasanjem pijetla i dijalog s pijetlom. Možemo reći da upotrebljavaju ukupan ljudski potencijal za prijenos poruka i dosezanje željene reprezentacije.

- Na drugoj razini simboli u igri imaju logiku ritualnoga simbolizma. Bit ritualnoga ponašanja jest simboličnost. Znak u ritualu nerijetko ne samo da označuje, nego i nadomješta predmet. Za pokazivanjem između označenoga predmeta i njegova simboličnog oblika označivanja upotrebljavaju se: metaforična analogija (slikovito, alegorično izražavanje sličnosti), metonimijska identifikacija (preimenovanje identičnosti), reifikacija (pripisivanje stvarnosti nečemu, predmetnost), personifikacija (poosobljenje, predstavljanje apstraktnoga pojma ili ideje u ljudskom obliku). Mnogi simboli koji postoje u tradicionalnim igrama djetetu mogu biti mrtvi simboli jer su tradicijom preneseni iz djetinjstva neke druge, već davno ostarjele djece; ili su preneseni iz svijeta odraslih i djeca ih ne razumiju, premda ih oponašaju. Ta oni su element kulture u koju se dijete vraća, jer ona mu nije samo dana, nego mu je dosuđena.
- Na trećoj razini psihoanalitičari povezuju simbol u igri s dubljim, nesvjesnim slojevima osobnosti, pri čemu povezanost između znaka i označenoga ostaje skrivena. Premda u igri prevladava „princip zadovoljstva“, dijete u njoj ponavlja neugodne događaje“.

Ono što primjerice lutku čini simbolom u igri jest njezina komunikacija simboličkim pokretima, glasom i vizualnom pojavnošću, kostimom, maskom ili oblikovanim predmetom. U igri lutkom, pojavljuje se više od samog oponašanja. Djeca rade, govore i nastupaju likovima lutki kao da su te osobe. Tako upotrebljavaju različite geste i govor kako bi dočarali ono što zamišljaju.

Među mnogim vrednotama koje se pripisuju lutkarstvu, Renfro (1982) navodi sljedeće (prema Ivon 2010: 26-27):

- “poboljšava pozitivnu sliku o sebi,
- lutka djetetu nudi prihvatljive načine opuštanja, preusmjeravanja emocija i izražavanja osjećaja,
- priroda kreativnoga lutkarstva kao grupne aktivnosti potiče razvoj djetetovih društvenih vještina,
- lutke djeci omogućuju da dožive različite životne situacije i prije nego što se doista sretnu s njima,

- dramske i fantastične igre lutkom pomažu djeci da razlikuju snove od stvarnosti“.

Dijete prihvaća lutku kao svog bezopasnog prijatelja kojemu može povjeriti misli i osjećaje, bez straha da će mu se rugati ili da će se s njime svađati. Djeca lakše uspostavljaju odnos s lutkom, nego što je to slučaj s roditeljima ili učiteljima. Upravo zbog toga, potrebno je djeci dati slobodu i poticati ih na razne igre kako bi oslobodili svoje strahove i razvili kreativnost i razne druge sposobnosti i vještine.

3.3. Vrednovanje dječje igre

Ne postoji opća teorija igre, pa je stoga teško analizirati rezultate istraživanja o igri i činitelje koji je određuju. Međutim, evaluacija istraživačkih rezultata najbolje će se obaviti odgovorima na pitanja kao što su (Ivon 2010: 28):

- “Kako se u igri ponašaju djeca različite dobi?
- Koji bi vid ponašanja trebao biti ocijenjen kao važan u igri?
- Koji društveni činitelji odlučujuće utječu na igru?
- Kakav je utjecaj materijalnih (fizičkih) čimbenika na ponašanje u igri?“.

Osim toga, Lieberman (1965) ističe kako je potrebno odgovoriti i na sljedeća pitanja (Ivon 2010: 28-29):

- “Koliko se često dijete za vrijeme igre upušta u spontano fizičko kretanje i aktivnost?
- Kakva je u trenutku fizičkih aktivnosti njegova motorna koordinacija?
- Koliko često za vrijeme igre dijete izražava radost?
- S koliko slobode u ekspresiji izražava radost?
- Koliko često za vrijeme igre pokazuje smisao za šalu?
- S kojim stupnjem dosljednosti pokazuje smisao za šalu?
- Koliko često pokazuje fleksibilnost u interakciji sa strukturom skupine koja ga okružuje?
- S kolikom se lakoćom dijete kreće?
- Koliko često za vrijeme igre ima ekspresije i spontanosti?
- Koju razinu imaginacije dijete pokazuje u igrama ekspresije i predstavljanja?

- Koliko je dijete veselo?
- Koliko je dijete omiljeno u odgojnoj skupini?“.

Vrlo je važno da si odgojitelji redovito postavljaju sljedeća pitanja: kakva je kvaliteta igre koju omogućuju djeci te može li se igra poboljšati? Ukoliko je kvaliteta igre nezadovoljavajuća te se igra apsolutno može poboljšati, potrebno je to i ostvariti.

Do učenja dolazi samo onda kad djeca imaju pozitivan odnos prema onima s kojima su u interakciji. Sukladno tome, predlaže se deset dimenzija za vrednovanje kvalitete igre: (1) cilj i namjera, (2) kurikulum, (3) strategija učenja i poučavanja, (4) planiranje, (5) ocjena i čuvanje podataka, (6) osoblje, (7) fizička okolina, (8) međusobni odnosi i interakcija, (9) jednake mogućnosti, (10) roditeljsko praćenje i povezanost te praćenje i ocjenjivanje odgojiteljeva ponašanja u dječjoj igri.

Primjerice, promatranjem dječje igre lutkom odgojitelj otkriva kako se dijete ponaša prema određenom liku lutke, s kime se dijete identificira, kakve probleme ima u društvenim odnosima, čega se boji, što ga veseli, kakva je njegova mašta i koliko su razvijene njegove govorne sposobnosti i komunikacije, tjelesno-pokretne i glazbene sposobnosti. Lutka će u igri potaknuti dijete da se ponaša spontano te da izražava svoje sposobnosti. U konačnici, sve to predstavlja odgojitelju dragocjen izvor informacija o djetetu i velika pomoć pri odgojnom radu u budućnosti i u komunikaciji s roditeljima.

3.4. Važnost igre u predškolskom odgoju

Djetetov razvoj znači njegovo pozitivno mijenjanje, a zadatak je odgojitelja da mu pri tome pomaže. Potrebno je misliti na jedinstven razvoj svakoga djeteta. Predškolska je dob razdoblje u kojem dijete ima velike mogućnosti za stjecanje znanja, kao i za razvoj sposobnosti i stvaralaštva. Kontinuirano je potrebno produbljivati njegovo stvaralaštvo i razvijati sposobnosti. Jedan od načina je svakako poticanje učenika na igru.

3.4.1. Zadovoljavanje dječjih potreba

Svako dijete na individualan način očituje svoje potrebe, zato se od odgojitelja zahtijeva visok stupanj pedagoške senzibilnosti. Također, zahtijeva se da su odgojitelji sposobni pravilno prepoznati i osigurati primjerenu okolinu za njihovo zadovoljenje. Interakcijom i komunikacijom među djecom pomoću igrokaza, odgojitelji lakše prepoznaju djetetove psihološke potrebe i traže načine njihova zadovoljavanja.

Djeca izražavaju potrebu za pripadanjem od najranije dobi. Njegov je razvoj ometen ako nije okružen osobama koji ga vole, cijene, poštuju i uvažavaju njegovo mišljenje. Iako glavnu ulogu u tome imaju roditelji, odgojitelji su također prisutni i aktivni tijekom života djece. Potrebno je djeci ne uskraćivati igru i na taj način zadovoljiti njihove potrebe. Putem igre, djeca najbolje uče, pa je to ono što svakako treba iskoristiti u predškolskom odgoju.

3.4.2. Poticanje dječje pozitivne slike o sebi

Prioritetan zadatak odgojitelja jest pomaganje djeci da razviju pozitivnu sliku o sebi samima. To za predškolsku djecu znači samopercepciju, razumijevanje vlastite razvoje kompetencije i primjerenosti u svojoj kulturnoj. Djeca s pozitivnom slikom o sebi spremnija su na kooperativnije ponašanje. Primjerice, dijete koje se igra s lutkom, brzo nauči vidjeti sebe kao jedinstveno biće. Na taj način dijete može steći osjećaj samopouzdanja i važnosti, što je od velikog značaja za razvoj djeteta.

3.4.3. Poticanje dječje samostalnosti

Djeci treba dopustiti da izaberu svoju ulogu u igrokazu. "Djeca koja ne sudjeluju u izvedbi igrokaza uče se aktivnom slušanju drugih, što je preduvjet dobre komunikacije. Tako se razvija i kultura ponašanja pri slušanju sugovornika. U ulozi promatrača oni ocjenjuju govor glumaca, kretanje na sceni i način izvođenja, te biraju najbolju izvedbu obrazlažući svoj izbor. Nakon izvođenja igrokaza djeca-glumci i djeca-promatrači raspravljaju o izvedbi" (Nemeth Jajić i Dvornik 2008: 34). Dijete koje vidi da se njegove zamisli, ideje, osjećaji i trud poštuju, spremno je poštovati i ono što drugi misle, osjećaju i čine.

3.4.4. Poticanje socijalne kompetencije djeteta

Kako dijete raste, tako se razvija njegova osobnost. Djeci treba dati slobodu kako bi oni mogli stvarati i kreirati i na taj se način povezati s ostalom djecom. „Odgledani igrokaz ili kazališna predstava može biti snažna motivacija djeci za stvaranje vlastitoga igrokaza, a također pruža prilike za govorno izražavanje. Djeca se potiču na izražavanje doživljaja, imenovanje prostora i vremena događanja, na uočavanje osobina likova i dramskoga sukoba, te na izricanje kritičkoga stava o glumcima i njihovoj interpretaciji uloga“ (Nemeth Jajić i Dvornik 2008: 34).

S vremenom, dijete stječe znanja, vještine i motive koji mu omogućuju uspješnu interakciju sa sredinom. Kada dijete osjeti da ima mogućnost izražavanja svog mišljenja, veće su šanse da će ostvariti prijateljstva i komunikaciju s drugom djecom.

3.4.5. Poticanje dječjeg stvaralaštva

„Djeca se igraju poštara i dimnjačara, liječnika i bolesnika, mame i tate, mačke i psa, konduktera i putnika, avijatičara i aviona. Samoinicijativno se pokušavaju identificirati s bićima i stvarima koje su upoznali. (...) Organiziraju svoju dramsku igru, uživljavajući se u najrazličitije uloge, i na taj način izživljavaju svoje djetinjstvo i određuju svoj odnos prema sredini u kojoj se kreću. U takvim se spontano nastalim dječjim igrama govor prirodno razvija. Odatle i mogućnost da umjetnički oblikovane dijaloške situacije kojima se ostvaruje igrokaz za djecu, ona prihvaćaju kao poziv na igru, što tu književnu vrstu čini vrlo prikladnom za poticanje govornoga izražavanja učenika i njihovih stvaralačkih mogućnosti“ (Nemeth Jajić i Dvornik 2008: 30).

Stvaranju povoljnih uvjeta za razvoj dječjega dramskog izraza ponajprije pridonosi učitelj. On mora motivirati djecu za dramsku igru, stvori ozračje opuštenosti, slobode, da usmjerava i potiče razvoj stvaralačkih mogućnosti djeteta.

Dijete ima potrebu i sposobnost vlastitom imaginacijom oblikovati sadržaj, radnju i dijalog, izgovarati piščeve napatke, glumiti po više uloga promjenama izraza tijela ili animiranjem lutaka i predmeta. Djeci je potrebno dati slobodu da se mogu izraziti i poticati ih na stvaralaštvo. Na taj način, djeca izgrađuju svoju osobnost i karakter te razvijaju mnoge vještine i sposobnosti. U današnje vrijeme, pored velikog utjecaja

medija na djecu, potrebno je poticati upravo stvaralaštvo djece jer se na taj način stvara zajednica koja sama stvara i kreira, pa ne mora samo slijediti druge, biti manipulirana, bez vlastitog stava i mišljenja.

“Dramske igre su organizirane kreativne igre. Sredstva su izražavanja: riječi, pokret i zvuk. Rade se na trima razinama: zamisliti, doživjeti, izraziti. Igre razvijaju usredotočenost, maštu, pravilno izražavanje, bogaćenje rječnika, spretnost, zrelost. Dramske igre djeci predškolske dobi omogućuju iskustveno sazrijevanje, kvalitetnije odrastanje, a to je njihov najvažniji cilj“ (M.Perić Kraljik 2006: 147).

4. FAZE PRIPREME IGROKAZA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU

Kao što je navedeno u uvodu, najzastupljeniji vid dramskog odgoja u predškolskom odgoju je igrokaz. Dramski odgoj koristi se kao pojam koji obuhvaća provedbu raznih aktivnosti u sklopu razredne nastave kojima se potiče stvaralaštvo djece. "Dramski igra je stvaralačka aktivnost pri kojoj sudionici u igri sami pronalaze i određuju sadržaj igre. Dramski je odgoj važan za razvoj dječje osobnosti jer izuzetno poštuje dječje iskustvo i doživljaj" (Vukonić-Žunič i Delač 2006: 84).

Kako navode Nemeth-Jajić i Dvornik (2008: 29), "svrha dramskog odgoja nije uvježbavanje glumaca ni produkcijska igra za gledatelje, svrha mu je emocionalno oslobađanje i omogućivanje kontroliranoga emocionalnog izraza". Nadalje, autorice navode kako je igrokaz jednostavna dramska igra, a dramska igra predstavlja stvaralačku aktivnost za koju i u kojoj igrači sami pronalaze i određuju sadržaj i u stvaralačkom procesu tragaju za adekvatnim izrazom.

"Učenje putem uloga korisno, zbog učenikove pažnje koja se sada usmjerava na dotični problem te zbog toga što učenik uči prihvaćati tuđa mišljenja" (Gabriilo i Rodek 2009: 347). Prema navedenom, može se zaključiti kako je igrokaz odličan način za učenje djece i prihvaćanje drugih, što je vrlo važno. U nastavku se razmatraju faze pripreme igrokaza.

4.1. Pripremna faza

"Odgojitelj bi se trebao, početkom godine prilikom izrade godišnjeg plana, odlučiti koju će temu obraditi na spomenuti način. Razlog takva prijevremenog planiranja metode su poučavanja, kao i pribor koji je potreban kako bi se uspješno prezentirala odabrana jedinica. Odgojitelj će upoznati učenike s ciljevima igre uloga te im omogućiti da izaberu ulogu kako bi se u skladu s njome pripremili. Dijete će se upoznati s ulogom koju igra putem dodatnog materijala koji će odgojitelj izraditi ako je uloga kompleksnija i zahtjevnija" (Gabriilo i Rodek 2009: 349). Vrlo je važno, prije početka s igrom uloga, upoznati djecu sa svim pravilima te igre. Isto tako, ako su uključena samo određena djeca, odgojitelj je dužan djeci koja gledaju, postaviti

određene zadatke kako bi time održao poslušnost i izbjeći eventualnu nezainteresiranost.

Sva djeca također mogu sudjelovati, ali je nužno da nakon simulacije sama djeca otvore diskusiju o tome što su naučili.

4.2. Faza izvedbe

Faza izvedbe vremenski je kraća od pripremne faze. Pripremna faza uključuje pripremu rekvizita, same djece i potrebnog materijala. Za izvedbu je potrebno pomno izabrati djecu kako ne bi došlo do nepoželjnih situacija. Važno je da odgojitelj djeluje kao moderator. Također, vrlo je važno da odgojitelj ne intervenira prilikom same izvedbe već je potrebno pustiti djecu da odrade svoj dio onako kako to najbolje znaju. Potrebno je da se uključe sva djeca kako bi kasnije rasprava i analiza, kao i ono naučeno, bilo što kvalitetnije.

4.3. Faza analize

Faza analize treba predstavljati sastavni dio igrokaza ili simulacije jer se putem analize utvrđuje i ponavlja određeno gradivo. Ako se kao način obrade određene jedinice primijeni igra uloga ili simulacija, završni dio igrokaza služi za analizu, kojom se odgojitelj koristi kao sredstvom za utvrđivanje znanja.

“Glumci će iznositi vlastita zapažanja, razmišljanja i doživljavanja svoje uloge, pri čemu ih odgojitelj usmjerava pitanjima. Ona mogu biti dana u pisanom ili oralnom obliku, a u predškolskom odgoju najčešće je u oralnom obliku. Svakako je najbolji način učiniti to usmenim putem jer se na taj način dijete uči izražavanju i iznošenju vlastitog mišljenja” (Gabriilo i Rodek 2009: 351). Dijete se na ovaj način uči primjenjivati znanje, iznositi svoje stavove, argumentirati tvrdnje i naposljetku stvoriti svoje mišljenje. Ovo je još jedan dokaz kako igrokaz služi kao poticaj govornoga izražavanja djece.

5. PRIKAZ LUTKARSKOG IGROKAZA

Priprema i stvaranje lutkarskog igrokaza

“Razgovor s djecom neophodno je potreban za zdrav razvoj govora. Obitelji su danas sve manje i puno roditelja ne odvaja vrijeme za razgovor s djecom. U brzom životnom tempu gotovo da više i nema vremena za pričanje priča i bajki, pa čak ni za kvalitetno slušanje onoga što dijete želi ispričati. Za mnogu djecu računalo, televizor i video postaje najbolji prijatelj. Djeci nedostaju stvarna, osjetilna iskustva“ (Peti-Stanić i Velički 2009).

Prije nego što se započne sa samom realizacijom lutkarskog igrokaza, djeci bi se trebale ponuditi igre kojima će se potaknuti samopouzdanje kod djece i pozitivno mišljenje o sebi. Isto tako, važno je da se prije samog igrokaza osjećaju sigurni unutar svoje grupe. Poželjno je pustiti i neku vrstu opuštajuću glazbu kako bi potakli mir i staloznost unutar grupe.

Igre slušanja i govorenja:

- Slušaj i otkrij neobično

Odgojitelj izgovara rečenice neobičnog ili netočnog sadržaja koje su zbog toga smiješne. Djeca slušaju i otkrivaju što je neobično ili netočno, a onda pokušavaju točno izgovoriti rečenicu. Ova igra veseli djecu, a posebno ako ih odgojitelj dobro zainteresira i animira te ponekad glumi da je pogriješio.

Primjenom ove igre djeca bogate rječnik i vježbaju sastavljanje rečenica. Spoznajni i odgojni ciljevi koji se razvijaju su poticanje suradnje i dobrog osjećaja u skupini.

Primjeri rečenica:

Riba laje.

Sunce je plave boje.

Auto leti.

Riba ima ruke i noge.

Krava daje sok.

Patka laje.
Zimi je jako vruće.
Prozori i vrata mogu letjeti.
Medvjed vozi auto.
Frižider je na loncu.

- Leti, leti

„Riječ je o poznatoj igri koja se igra tako da voditelj djeci kaže da trebaju lupkati prstima po stolu (ili kojoj drugoj podlozi) i govoriti zajedno s njim: „Leti, leti...“. Na kraju rečenice imenuje se neki predmet, životinja ili slično. Ako imenovani predmet ili biće leti, prsti ruke ostaju podignuti u zraku, a ako ne leti, ostaju na stolu“ (Peti-Stanić i Velički 2009).

Igrom se potiče i uvježbava slušna osviještenost. Spoznajni i odgojni ciljevi su: vježba koncentracije, uspostavljanje veze između pojma i riječi.

- Pantomima

Ova igra se može igrati na više različitih načina.

ZANIMANJA

„Na početku igre ponavljaju se sva zanimanja koja postoje. Zatim jedan igrač izlazi pred skupinu i pantomimom pokazuje određeno zanimanje (u početku treba birati zanimanja koja je lako pokazati i pantomimom, kao na primjer: vatrogasac, krojač, policajac, liječnik i sl.). Ostali igrači pogađaju. Onaj koji pogodi na redu je za pokazivanje“ (Peti-Stanić i Velički 2009).

NASLOVI PRIČA ILI FILMOVA

„Jedan igrač pantomimom prikazuje naslov nekog filma ili priče. Pritom može koristiti posebne dogovorene oznake za redosljed riječi koje pokazuje (npr.- podignut jedan prst označava prvu riječ itd.). Ostali igrači pogađaju. Onaj koji pogodi pokazuje sljedeći“ (Peti-Stanić i Velički 2009).

ZAMISLI DIO TIJELA

„Unaprijed se dogovori da se zamišlja i pogađa dio tijela, a da se pantomimom pokazuje životinja ili neki drugi pojam koji počinje istim glasom kao dio tijela koji je zamišljen. Na primjer, dijete može zamisliti koljeno, a onda pantomimom pokazati klauna ili klokana. Ostala djeca moraju prvo pogoditi što se pokazuje pantomimom da bi potom, prema prvom slovu, pogađala o kojem je dijelu tijela riječ“ (Peti-Stanić i Velički 2009).

Jezični ciljevi ove igre su poticanje i uvježbavanje slušne osviještenosti. Spoznajni i odgojni ciljevi ove igre su vježbe koncentracije.

- Pokvareni telefon

Riječ je o poznatoj dječjoj igri. Djeca sjednu u krug jedno pokraj drugoga. Prvo dijete odabere riječ koju će šapnuti djetetu do sebe, a on onome do sebe i tako do posljednjeg.

Cilj ove igre je reći što tiše riječ i što razgovijetnije tako da ne bi došlo do „pokvarenog telefona“. Sa starijom djecom može se umjesto riječi pokušati s rečenicom. Jezični ciljevi ove igre su razgovijetno izgovaranje riječi. Spoznajni i odgojni ciljevi su vježba logičkog zaključivanja i vježba koncentracije.

- Igre glasom

Odgovitelj izgovara upute, a drugi ga trebaju pažljivo slušati i misliti odnosi li se uputa na njih. Na primjer odgovitelj kaže: Svi koji imaju 5 godina moraju pijukat kao pilići (pi, pi, pi). Svi koji imaju smeđe oči neka tiho izgovore riječ more. Svi koji imaju plave oči neka čučnu i kažu „Riba ribi grize rep“.

Igru se može koristiti i za uvježbavanje izgovaranja pojedinih glasova, pogotovo ako je u skupini dijete čiji je izgovor glasova poremećen. Govor u skupini ohrabruje i smanjuje stres i potiče dijete da izgovori glas koji „zapinje“.

Primarni jezični ciljevi ove igre su izgovaranje glasova. Spoznajni i odgojni ciljevi ove igre su vježba logičkog zaključivanja i vježba koncentracije.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultete za odgojne i obrazovne znanosti
Smjer: Predškolski odgoj, izvanredni
Akademska godina : 2018/2019

AKTIVNOST: IGROKAZ KAO POTICAJ DJEČJEGA GOVORNOG IZRAŽAVANJA

Dječji vrtić: „Vežica“
Studentica: Erlić Doria
Odgajateljica: Ariana Legović

SKUPINA: Dječja skupina „Mješovita 1“

USTANOVA: Dječji vrtić „Vežica“

BROJ DJECE U SKUPINI: 18

PSIHOFIZIČKE KARAKTERISTIKE DJECE: Mješovita 1 grupa vrtića „Vežica“ broji 18- ero djece, 6 djevojčica i 12 dječaka u dobi od 4 do 7 godina starosti.

MOTIV: Seosko dvorište, životinje koje žive na selu, pilići, Koka i Pijetao

LIKOVNO PODRUČJE : Slika i crtež

LIKOVNA TEHNIKA: slikarska tehnika (tempere), crtačka tehnika (olovke u boji, kolaž papir , kiparska (karton)

OBLIK RADA: Individualni, grupni i frontalni oblik rada

METODE RADA: a) Metoda usmenog izlaganja

b) Metoda razgovora

c) Metoda slušanja

d) Metoda demonstracije

e) Rad s tekstem

f) Analitičko promatranje

MATERIJALI: Slikovnice (poticajni materijal), tempere, olovke u boji, bijeli papir, kolaž papir, krep papir, karton, slamke, kuhače , vreće za smeće, plahta, bijela špaga, škare, ljepilo, zrna kukuruza i pšenice

KORELACIJA: Lutkarstvo, glazbena kultura, likovna kultura , hrvatski jezik

CILJ: Razvijati govor, kreativnost i maštu. Naučiti nove riječi i pojmove, razvijati interes za scensku kulturu. Uvidjeti kako je igrokaz utjecao na govorno izražavanje kod djece, te primjećivati njihovo odstupanje ili napredak u govoru. Motivirati djecu i pridobiti njihovu pažnju za sudjelovanje u igrokazu.

ZADATCI:

Odgoini:

- Stvoriti ugodnu atmosferu i raspoloženje kod djece
- Poticanje odnosa
- Poticanje komunikacije s ostalom djecom
- Izražavanje likovnih sposobnosti i poticanje mašte
- Izražavanje osjećaja
- Razvijanje samostalnosti

- Motivirati djecu za rad
- Poticanje djece na socijalizaciju
- Poticanje za aktivno sudjelovanje u aktivnostima
- Razvijati pozitivan odnos prema radu; upornost, snalažljivost, samostalnost
- Razvijati zainteresiranost za likovnu i scensku kulturu
- Razvijati zainteresiranost za učenje novih pojmova i riječi
- Razvijati vokabular

Obrazovni:

- Upoznati djecu s pričom „Nikad nisi sam“
- Poticati interaktivno slušanje
- Poticati djecu na govorno izražavanje
- Poticati djecu da se uključe u aktivnosti kroz govorne igre

Funkcionalni:

- Ravoj motorike
- Poticanje mašte i kreativnosti
- Poticati djecu na rad i govorno izražavanje
- Poticati djecu na rad i likovno izražavanje
- Razvijati pažnju
- Razvijati koncentraciju
- Poticati strpljivost i upornost

AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE: Dogovor s odgajateljicom, izvođenje aktivnosti unutar centra početnog pisanja, čitanja i računanja, sportskog centra, centra slikovnica, istraživačkog centra i stolno-manipulativnog centra. Pjevanje pjesmice „Broji Koka djecu svoju“ i izvođenje brojalice „Piju, pi“. Čitanje priče „Nikad nisi sam“, razgovor o priči i njejoj pouci. Izrada lutaka i scenografije.

ORGANIZACIJA PROSTORA I MATERIJALA ZA RAD: Prije početka aktivnosti na stolovima sam pripremila karton izrezan u obliku stabla, tempere, škare, ljepljivo, kolaž papir, krep papir, poticajni materijal u obliku slikovnica, drvene boje, bijeli papiri i dječje likovne radove koje su djeca još uređivala.

Tijek aktivnosti

UVOD: Prije samog početka čitanja priče „Nikad nisi sam“ s djecom sam odigrala par govornih igara. To su igre slušanja i govorenja jedna od tih igara je na primjer djeci vrlo poznata, a to je „Pantomima“. Tijekom takve igre djeca stječu samopouzdanje i to sam također iskoristila kako bi ih motivirala na daljnji rad. Nakon odigranih igara djeci sam pročitala priču „Nikad nisi sam“, priča ih je podsjetila na pjesmicu koju smo prethodno naučili i svi skupa smo zapjevali „Broji Koka djecu svoju“. Kada smo otpjevali pjesmicu s djecom sam prokomentirala priču, te sam ih pustila da malo promisle o onome što su čuli u priči.

GLAVNI DIO: Djecu sam s namjerom pustila da promisle o onome što su čuli tijekom čitanja priče. Cilj mi je bio da sve ono o čemu su djeca razmišljala prenesu na papir i stvore dječji rad. Jer sve što smo izrađivali u vezi igrokaza počevši od lutaka, scenografije i rekvizita htjela sam da sve to bude dječjih ruku djelo. Od dječjih crteža smo napravili lutke i izradili scenografiju. Promatrala sam djecu tijekom izrade likovnih uradaka, pustila sam im mašti na volju. Naravno, bila sam tu u svakom trenutku kako bi im priskočila u pomoć kada bi bilo potrebe za tim. Ono što sam primjetila je da su djeca tijekom slikanja i crtanja izvodila brojalicu koja ih asocira na glasanje pilića „Piju,pi“. Jedna djevojčica nije znala kako se glasa pile, sada je to naučila pomoću brojalice.

ZAVRŠNI DIO : Sada kada smo izradili lutke, scenografiju i rekvizite pripremili smo se za igrokaz. Postavili smo scenografiju prvog čina koji se odvija na seoskom dvorištu. Posložili smo stolice i napravili naše malo gledalište, jer bez gledatelja ne može biti ni igrokaza. Željela sam da djeca probaju glumiti u svakoj od ponuđenih uloga jer sam htjela vidjeti njihovo snalaženje u nepredviđenim situacijama i kako se dogovaraju međusobno oko toga tko će biti koja uloga. Kada smo sve pripremili došlo je vrijeme da počnemo s igrokazom. Moja vizija i želja je bila da sudjelujem zajedno s djecom u igrokazu. Kako bi im dala poticaj, ohrabrenje i naravno pomogla oko izvedbe i prepričavanja priče. Najviše im je bilo zanimljivo to što imaju krijeste na glavi i što su mogli staviti krila kada su igrali ulogu pilića ili jastreba. Tijekom pripreme

za igrokaz djeca su si međusobno pomagala oko oblačenja određenih rekvizita , također na kraju igrokaza djeca su mi pomogla pospremiti sve stvari koje smo koristili tijekom igrokaza. Pustila sam ih da se slobodno igraju nakon odrađene aktivnosti. Djevojčica L.D je nakon igrokaza izradila torbicu pod nazivom „Kok“, pitala sam je : „Zašto se torbica zove Kok?“ . Njen odgovor je bio „Zato što smo danas glumili koke“.

Priprema i stvaranje lutkarskog igrokaza:

Prikaz aktivnosti koje sam odrađivala s djecom pomoću metoda kao pripremu za igrokaz slijedi u nastavku (Slika 1).

Slika 1. Djeca proučavaju i listaju slikovnice kao poticajni materijal

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Dječak B. F. (5.god) : “ Zač peteh ima drugačje perje od kokoši? “.

Ovu rečenicu sam izdvojila jer dječak B.F. (5.god) jedini u skupini govori čakavskim narječjem.

U nastavku slijedi slikovni prikaz materijala za poticaj unutar dječjeg boravka (Slika 2) i stolno-manipulativnog centra (Slika 3).

Slika 2. Materijali za poticaj unutar dječjeg boravka

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 3. Stolno-manipulativni centar

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Stolno-manipulativni centar sastoji se od raznovrsnih igara. U te igre najčešće ubrajamo slagalice, umetaljke, pokrivaljke i društvene igre. Kroz navedene igre djeca

mogu poticati razvoj fine motorike, raspoznavati boje, logički zaključivati, konstruirati i slagati.

Djeci je bilo ponuđeno unutar stolno-manipulativnog centra da pokušaju složiti pomoću puzzli sliku kokošinjca. Također imali su ponuđenu društvenu igru u kojoj je bio cilj da geometrijski lik ili geometrijsko tijelo spoje s odgovarajućom bojom. U nastavku slijedi slikovni prikaz istraživačkog centra (Slika 4).

Slika 4. Istraživački centar

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Unutar istraživačkog centra djeci sam na stolu pripremila klip kukuruza i mlinac. Njihov zadatak je bio da istraže što to nastane kada zrna kukuruza samelju mlincem.

Slika 5. Istraživački centar, 2. dio

Izvor: fotografirala Doria Erić

Zadatak ovog istraživačkog centra bio je da djeca zasade zrno kukuruza i zaliju ga vodom, te ga nakon toga stave na sunčevu svjetlost i promatraju što će se dogoditi s tim klipom kukuruza.

Slika 6. Središte početnog čitanja, pisanja i računanja

Izvor: fotografirala Doria Erić

Slika 7. Središte početnog čitanja, pisanja i računanja, 2. dio

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 8. Sportski centar

Izvor: fotografirala Doria Erlić

U sportskom su centru imitirali hod i rad krila koka i pilića (Slika 8).

Tijekom aktivnosti u sportskom centru djeca su me pitala : „ Zašto koke mašu krilima?“ i „ Kako koke jedu kada nemaju ruke?“

Tekst:

Priču „Nikad nisi sam“ napisala sam inspirirana svim prethodnim aktivnostima koje sam imala s djecom u vrtiću. Glavna tema kroz sve metodike i edukativne kutke su bili selo, životinje, ponašanje na selu, hrana za životinje, briga o životinjama. Cilj je bio da djeca sve te teme o kojima su učili spoje u jednu cjelinu baš kroz ovu priču. Prije samog igrokaza djeci sam pročitala više puta priču kako bi je što prije usvojili i zapamtili samu radnju. Također sam im dala zadatak da oni sami pokušaju prepričati priču i možda joj promijeniti početak ili kraj. Važna je sama suradnja s djecom i njihovo gledište na priču, a i kroz samu raspravu s njima mogli su potvrditi koliko im je prihvatljivo sve to što sam osmislila kroz priču. Također glavni cilj je govorom i jezičnom komunikacijom kod djece razviti i potaknuti govor i govorno izražavanje.

NIKAD NISI SAM

Ku-ku riku, ku-ku riku oglasila se seoska budilica. Svanulo je jutro na farmi (sunce se budi). Iz štale se čuju krave: „muu-muu“, a na livadi zelenoj ovčice bleje: „be-be“. Patke se kupaju u jezeru i pozdravljaju sve uz kva-kva. Pored jezera se svinja šeta, danas bi se rok-rok okupati smjela. I iz kokošinjca se začula buka, sve koke su skočile na noge: „ko-ko da, ko-ko da.“ „Pi, pi, pi, pi“ začuli se pilići, zovu koku: „pi, pi, pi, pi gladni smo ti mama mi.“ Ko-ko da, meni zrno vama dva. Kada su pilići pojeli, Pijetao i Koka ih puštaju u šetnju dvorištem. Koka upozorava svoje piliće da budu oprezni i da se ne zaigraju previše jer bi mogli odlutati u šumu. A u šumi je opasno kada si sam. „Zato pilići moji budite oprezni“ naglasila je mama Koka.

„Pi, pi, pi, pi“ pilići su se igrali, čeprkali po zemlji i tražili crviće. „Pi, pi, pi, pi“ i odjednom shvate da fali jedno pile. Jako su se zabrinuli, nisu znali što da rade. Odjednom ga ugledaju na samom ulazu u šumu. „Pi, pi, pi, pi“, glasno su govorili, „brzo idemo pi, pi, pi, pi dok nije kasno. Moramo spasiti pilića, u šumi se ružne stvari događaju. Upozoravala nas je mama, kako smo bili tako neoprezni. Idemo brzo pi, pi, pi, pi, pijučite glasno možda nas čuje pa ne zaluta u šumu“ govorilo je ostalima jedno pile. Nažalost pile nije čulo pijukanje i zalutalo je u šumu, ostalim pilićima nije preostalo ništa drugo nego da krenu u potragu za njim. Malo uplašeno pile lutalo je šumom i tiho govorilo: „pi, pi, pi, pi, joj, pi, pi, pi, pi gdje sam to ja došao? Ovo nije dvorište naše farme. Jako me je strah pi, pi, pi, pi, pi, pi, pi, pi, a i ogladnio sam malo. Stati ću tu možda nađem i kojeg crvića.“ Kada je pile pojelo malo se bolje osjećalo,

ali je i dalje bilo prestrašeno. „Najbolje je da zapjevam, možda me moja obitelj čuje i spasi iz ove strašne šume“, zaključilo je pile. „Piju, piju, piju pi“ glasali se pilići (brojalica). Pilići su začuli pjesmu u daljini i pratili zvuk kako bi našli izgubljeno pile. „Pi, pi, pi, pi našli smo te pile mi“ veselo su pjevušili ostali pilići. „Pi, pi, pi, pi kako sam samo sretan što vas vidim, jako sam se uplašio ali sada ste tu vi“ odgovorilo je izgubljeno pile. „I ti si nas jako uplašio, ali važno je da se sve dobro završi. Pi, pi, pi, pi idemo nazad na farmu, mama i tata bi se mogli zabrinuti.“ odlučili su pilići. „Idemo, pi, pi, pi, pi“ njihovo glasno pijukanje začuo je jastreb. Pažljivo je osluškivao otkuda točno dolazi zvuk. Raširio je svoja velika krila i poletio prema pilićima. Preletio je iznad njih i pokušao ih zgrabiti svojim kandžama, ali na sreću nije uspio. Pilići su se razbježali. Jako su se prepali jer su znali da su sada u velikoj opasnosti. O takvoj opasnosti im je i mama Koka pričala. Jastreb se sakrio i strpljivo čekao da pilići izađu iz skrovišta. Kada je pilićima teško oni pjevaju, pjesmom tjeraju strah „pi, pi, pi, pi“ (tiho). Kada su čuli jedno od drugih tiho pijukanje tiho su zapjevali „Broji Koka djecu svoju“ (pjesma). Postali su malo hrabriji pa su sve glasnije pjevali u nadi da će ih netko čuti (koka). Jastrebu ništa nije bilo jasno, činilo mu se koda ga se pilići ne boje. „Zar ja nisam njima strašan? “ pitao se jastreb.

Koka i Pijetao su izašli u dvorište kako bi pozvali piliće na ručak, ali pilića nije bilo nigdje u dvorištu. Jako su se prepali i ono najgore im je odmah palo na pamet „ZALUTALI SU U ŠUMU“. „Ku-ku riku, ku-ku riku“ glasno Pijetao kukuriče i u strahu Koka kokodače, „idemo ih brzo potražiti možda nije još prekasno.“ Koka i Pijetao su ušli u šumu, ali ni traga pilićima. „Ko-ko da, ku-ku riku“ glasno su se glasali misleći da će ih pilići čuti. To nije uspjelo, onda se Koka sjetila pjesme: „ Broji Koka djecu svoju “ i zapjevala. U tom trenutku su pilići čuli kako odjekuje njihova pjesma i malo se stišali kako bi čuli tko to pjeva. Kada su čuli da je to mama, još glasnije su počeli pjevati kako bi ih što prije pronašla i zaštitila. „To pilići moji pjevaju, blizu smo im požurimo ih pronaći“: kazala je Koka. Došli su do mjesta gdje je odjekivala pjesma. Još uvijek se čuje pjesma, ali nema pilića. „Pa gdje su? “, pita se Koka i pjeva dalje pjesmu. „Broji Koka djecu svoju 1, 2, 3“ i u tom trenu pronađe tri pilića, „a gdje je 4-ti? “ Pilići je odvedu do četvrtog izgubljenog pilića i u tom trenutku poleti jastreb i svojim kandžama pokuša uloviti piliće. Pijetao raširi svoje krila, potrči i udari kljunom snažno jastreba po krilu. A Koka raširi svoje velika krila i zaštiti piliće. Jastreb se prepao i odletio daleko od ove obitelji koja nikada nije sama.

Prilog:

Pjesma:

KOKA I PILIĆI

Glazba: Natalija Banov
Tekst: Patricia Cerin

Bro-ji ko-ka dje-cu svo-ju: je'n dva tri, je'n dva tri, a gdje je će-tvr-ti?

Tra - ži ko - ka pi - le ma - lo ko - ko ko, ko - ko ko. gdje je o - no ne-sta-lo?

E - vo me - ne, e - vo me - ne, pi - pi pi, pi - pi pi! ne - moj ma - ma bri - nu - ti !

Gdje si bi - o, gdje si bi - o, ko ko da, ko ko da? baš si ma - mu pre - stra - ži - o!

Gla - vu sam u ja - ju skri - o, joj, joj, joj, joj, joj, joj! znam da ni - sam, ni - sam smi - o!

Ne - ću vi - še, ne - ću vi - še, pi - pi pi, pi - pi pi! ma - ma o - pro - sti mi!

Brojalica:

„Piju, pi“

Piju, piju, piju, pi,

glasali se pilići,

mama koka pita :

„Treba li vam žita? “

„Nismo gladni mamice,

pojeli smo crviće.“

Brojalice koristimo kao glazbeni alat koji potiče djecu u jezičnom, govornom i komunikacijskom razvoju.

Kako bi se djeca mogla komunikacijski razvijati u igrokaz sam uvrstila pjesmu i brojalicu. Važno mi je bilo da su brojalice i pjesma veselog ritma, pjevne, da pridobiju pažnju djece kako bi ih što prije upamtili i da nisu teške za izgovor. Ono što sam zamjetila na samom početku učenja brojalice i pjesmice je da djeca polako, ali sigurno izgovaraju nove riječi. Cilj je bio i da prije samom igrokaza naučimo kako se koja životinja glasa kako bi je mogli odgumiti u igrokazu. Kod učenja glasanja pojedinih životinja vježbamo izgovor glasova i slogova što je vrlo važno kod djetetovog govorno-jezičnoga razvoja. Ono što mi je bio pravi primjer da sam kroz igrokaz djecu potakla na govorno izražavanje je sama izvedba pjesme i brojalice tijekom igrokaza. Djeca su samostalno bez moje pomoći izvela brojalicu i otpjevala pjesmicu tijekom svojih uloga koje su imali u igrokazu. Dugo vremena prije same izvedbe igrokaza smo učili brojalicu i pjesmicu i unutar svih aktivnosti koje smo odrađivali prije samog igrokaza trudila sam se da uvrstim brojalicu i pjesmicu kako bi je što prije upamtili. Mogu slobodno reći da se vidio napredak kod djece od perioda učenja teksta pjesmice i brojalice do perioda kada su brojalicu i pjesmicu izveli u samom igrokazu. Na samom početku nisu znali kako se pojedina životinja glasa, onda smo to naučili i dokazali da znamo kada smo se u igrokazu na primjer glasali kao svinja "rok-rok". Djeca koja su sudjelovala u igrokazu i samoj aktivnosti koju smo izvodili bila su od 4-6 godina starosti. Kada sam njihovo govorno izražavanje usporedila s gore navednom tablicom zaključila sam da djeca unutar skupine povezano govore o stvarima o kojima smo govorili ili su se dogodile, znaju svoje ime, godine i spol, postavljaju vrlo važna pitanja : " Zašto? ", " Kada? ", " Što ako? ". Također, ono na što bi se osvrnula je da su djeca tijekom izvođenja igrokaza dobro znala igrati ulogu druge osobe i objašnjavati kada ih sugovornik ne razumije. Kako kod nas odraslih, tako i kod djece nismo i nisu svi isti. Poneko dijete u grupi je malo sramežljivo i nije sudjelovalo u igrokazu, te nam je pružalo podršku iz gledalište što isto tako uvažavamo i poštujemo.

„Svakodnevno čitanje priča djetetu omogućit će mu da to spozna i da traženje takvog užitka postane njegova stalna potreba“ (Čudina-Obradović 2008: 38).

Dijaloško čitanje priča

Kada se djecu uči dijaloškom čitanju priča važno je govoriti o samom naslovu priče ili knjige, naslovnoj i ostalim ilustracijama, pitanjima o mogućem sadržaju i likovima, te motivaciji za čitanje. Kreativnost se može poticati na način da djeca tijekom ili nakon priče pogađaju ili osmišljavaju kraj priče, traže drugačija rješenja ili priču presele u drugo vrijeme. „Razgovor prije, za vrijeme i nakon čitanja priče s porukom koristan je način razjašnjenja moralnih dvojbi i usvajanja moralnog i plemenitog ponašanja. Svi ti oblici aktivnog čitanja moraju biti nenametljivi, umjerene količine i ne smiju pokvariti priču ili volju za njenim slušanjem“ (Čudina-Obradović 2008: 42).

Svakako moram naglasiti da djeca koja borave u Mješovitoj 1 skupini, samostalno ne čitaju. Slušaju pričanje priča i prepričavaju priče na svoj način, uče brojalice i pjesmice. Neke od brojalica i pjesmica lako nauče zbog ritma i melodije koji je djeci zanimljiv, a isto tako najbolje uče kroz igru.

Govorno - jezično izražavanje

„Kakav čovjek, takav mu i govor (izražavanje)“ (Pavličević-Franić 2005: 87). Jezik je osnovno sredstvo komunikacije u svim aspektima ljudskoga života. Jezik je organizirani sustav koji služi kao komunikacija između pripadnika jedne jezične zajednice. „Važno je istaknuti da su i govorno i pisano izražavanje samo dva različita aspekta iste jezične djelatnosti, dakle sveobuhvatnoga intelektualnoga i društvenoga fenomena kakav je jezik, zahvaljujući kojemu se čovjek može izdvojiti od ostalih živih bića“ (Pavličević-Franić 2005: 87).

Izrada lutaka:

„Pojam lutka je mnogoznačan i podrazumijeva bilo koju figuru namijenjenu dječjoj igri, lutku igračku, modnu lutku, porculansku i plastičnu lutku, scensku lutku itd. Uz lutkarstvo se vezuje lutka kao pokretna figura, odnosno scenska lutka namijenjena lutkarskoj izvedbi na pozornici. Lutka je temeljno izražajno sredstvo te umjetnosti“ (Županić-Benić 2009: 7).

Lutka povezuje gotovo sva područja važna za djetetov razvoj-razumijevanje, pokret, govor, suživot s okolinom. Djetetova igra lutkom njegov je način priopćavanja osobnog mišljenja o okolini koja ga okružuje. Uz pomoć lutke dijete otkriva parabolične igre i bogatstvo metaforičkog mišljenja i izražavanja. Lutka budi usto djetetovu maštu i stvaralaštvo, dvije najvažnije sastavnice daljnjeg razvoja“ (Hicela 2010: 8).

Izrada lutaka:

Djeci sam na stolu pripremila koke i piliće koje su izrađivali u prethodnoj likovnoj aktivnosti te su tu likovnu aktivnost povezali sa ovom u kojoj su djeca izrađivala lutke. Koke i pilići su izrađeni od papira. Djeca su im crtala dijelove tijela i samostalno radila sa škarama i ljepilom, što je jako važno za razvoj motorike šake i ruku. Djeca su imala zadatak da već izrađene koke i piliće ukrase perjem, te da obrate pažnju kako će se perje od pijetla razlikovati od perja ostalih koka. Na stolu im je bio ponuđen krep papir kojeg su trebali izrezati na trakice, te od trakica izraditi perje. Kada su djeca završila s ukrašavanjem koka, pilića i pijetlova, radove su plastificirali i od njih napravili lutke na štapu.

Slika 9. Ukrašavanje koka i pijetlova s perjem od trakica krep papira.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 10. Djeca se samoinicijativno igraju s lutkama prije samog igrokaza.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Izrada lutaka:

Nakon što smo napravili jedan dio lutki koji igra glavnu ulogu u priči „Nikad nisi sam“, slijedila je izrada ostalih likova u toj priči. Lutke smo napravili od dječjih crteža. Gotove dječje crteže smo plastificirali i od njih napravili lutke na štapu.

Životinje koje su u ovom djelu priče imale važnu ulogu su ovca, svinja, patka i krava. Cilj je bio da djeca nauče kako se koja od tih životinja glasa i da imitiraju njihovo glasanje. Također, željela sam da djeca vježbaju izgovor slogova kroz samu priču i brojalicu koju smo izvodili tijekom igrokaza.

Djeci je na radnom stolu u obliku materijala za poticaj pripremila slikovnice i slike životinja prije same likovne aktivnosti. Njihov zadatak je bio nacrtati i obojati životinju po svom viđenju. Cilj je bio da taj likovni rad bude plod dječje mašte i da ga se prikaže kroz lutku u igrokazu „Nikad nisi sam“.

Slika 11. Prikaz materijala za poticaj dječje kreativnosti i mašte tijekom izrade crteža za lutkarski igrokaz.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Djevojčica L.D. (6.god) je pomagala svojoj mlađoj sestri I.D. (4.god) tijekom izrade crteža. Djevojčica I.D. (4.god) je crtala kravu i zaboravila je kako se glasa krava, pa ju je sestra L.D. (6.god) uz pomoć mene podsjetila da se krava glasa "muu-muu".

Smatram da se djevojčica I.D. (4.god) nije mogla sjetiti kako se glasa krava zbog previše informacija koje su dobili tijekom priče o selu. I moje mišljenje je da je bila jako uzbuđena zbog toga što je crtala zajedno sa sestrom.

Prije same izrade crteža s djecom sam počela razgovor na temu sela i seoskog dvorišta. Razgovarali smo o tome : " Tko sve živi na seoskom dvorištu?", "Kako se glasaju životinje koje žive na seoskom dvorištu?", " S čime se hrane životinje na seoskom dvorištu?", " Tko brine za njih?".

Djeca su imala jako veliku motivaciju za razgovor o selu. Dodatna motivacija je nastala nakon izleta u Istru. U Istri smo posjetili " Ranch Barba Tone", gdje su djeca imala priliku jahati, igrati se na svježem zraku, boraviti jedan dan na selu i u prirodi. Djeca su došla puna dojmova drugi dan u vrtić i tu motivaciju sam iskoristila za naš igrokaz.

Slika 12. Djeca dovršavaju bojanje i crtanje svojih likovnih radova koji su potrebni za izradu lutaka.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 13. Prikaz gotovih lutaka na štapu koje su napravljene od dječjih likovnih radova.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika lijevo: Dječak M.L. (5.god).

“Ovo je svinja koja kaže rok-rok.”

Slika desno: Djevojčica Z.I. (4.god).

“Moja krava kaže muuu.”

Slika 14. Prikaz dovršenih lutaka na štapu za igrokaz „Nikad nisi sam“.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Izrada scenografije:

Scenografiju smo izrađivali prema mjestu radnje u priči „Nikad nisi sam“. Zadatak je bio prikazati na platnu šumu i seosko dvorište. Za izradu scenografije bile su potrebne dvije plahte, karton koji izrezan u obliku stabala, tempere, poticajni materijal (slikovnice), zrna kukuruza, pšenice i likovni radovi.

Slika 15. Djeca slikarskom tehnikom oslikavaju stabla.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 16. Oslikavanje stabala i cvjetova.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 17. Djeca oslikavaju plahu s motivima koji se nalaze na seoskom dvorištu.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 18. Prikaz timskog rada kod djece tijekom lijepljenja cvjetova, zrna kukuruza i pšenice na dijelove scenografije.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Tijekom izrade scenografije primjetila sam da se djeca glasaju kao pilići “pi, pi” i hrane s zrnem kukuruza piliće koje su izradili na scenografiji.

Prikaz gotove scenografije slijedi u nastavku kroz nekoliko slika.

Slika 19. Dio scenografije koji prikazuje odvijanje radnje u šumi.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 20. Dio scenografije koji prikazuje odvijanje radnje na seoskom dvorištu.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 21. Djeca oponašaju zvukove životinja koje borave na seoskom dvorištu i prepričavaju na svoj način radnju koja se odvija u priči „Nikad nisi sam“.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Djevojčica I.K. (5.god) govori djevojčici L.D. (6.god) : „ Oprezna budi, da te ne bi ulovio zločesti jastreb.“

Djevojčica Z.I. (4.god) govori : „ Ne brini, uvijek se može sakriti kod mame Koke ili u kokošinjac.“

Rekviziti:

Rekviziti se izrađuju prema priči čija se radnja prikazuje kroz igrokaz. Djeca sudjeluju u svakom segmentu izrade rekvizita. Sudjeluju u traženju materijala, lijepljenju, slikanju, rezanju. Tijekom čitavog procesa odgojitelj potiče djecu da iznose svoje ideje. Kada se iznesu sve ideje, određuje se koju će svrhu imati određeni rekvizit i gdje će se nalaziti.

Osim štapnih lutki čije su pokrete izvodila djeca izrađeni su i rekviziti pomoću kojih su djeca bila lutke u igrokazu. Dakle, prvi puta su izvodili igrokaz s štapnim lutkama. Kada su po drugi puta izvodili igrokaz neka djeca su se koristila s štapnim lutkama, a neka su djeca bila lutke uz pomoć rekvizita. Tako da sam djeci dala pravo na izbor uloge u kojoj će igrati. Isto tako, imali su mogućnost zamjene uloga, što je bilo i poželjno kako bi vidjela ponašanje djece iza scene tijekom zamjene uloga. Važno je bilo primijetiti i koliko je njih spremno na timski rad, suradnju, pomaganje i snalaženje u nekoj novoj okolini i prostoru.

Izrada rekvizita:

Rekvizite sam izrađivali od vreća za smeće, kartona i hamer papira. Vreće za smeće koristili sam za izradu krila. Od žutih vreća za smeće izradila sam krila za piliće, a od crne vreće za smeće krila za jastreba. Karton sam iskoristila za izradu perja za koke, piliće i pijetla. Karton je izrezan u obliku perja, a djeca su ga oslikala temperama. Hamer papir koristila sam za izradu kapica, a prije same izrade kapica svakom sam djetetu izmjerila opseg glave. Nakon što sam djeci izmjerila opseg glave, izrezala sam Hamer papir na trakice. Trakice sam izrađivala pomoću mjera opsega glave za svako dijete posebno. Kada sam od trakica napravila za svako dijete kapu, onda sam na svaku kapu zalijepila krijestu koju sam prethodno izradila od crvenog kartona.

Slika 22. Oslikana perja koja će biti rekviziti za uloge koke, pilića i pijetla.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 23. Prikaz izrađenih kapica s krijestom koja je dio rekvizita u igrokazu.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 24. Prikaz rekvizita koji su izrađeni za ulogu pilića u igrokazu „Nikad nisi sam“.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 25. Prikaz rekvizita koje ima jastreb tijekom uloge u igrokazu „Nikad nisi sam“.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Prikaz igrokaza kroz nekoliko fotografija slijedi u nastavku.

Slika 26. Djeca si međusobno pomažu u pripremi rekvizita za igrokaz.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 27. Gledalište.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

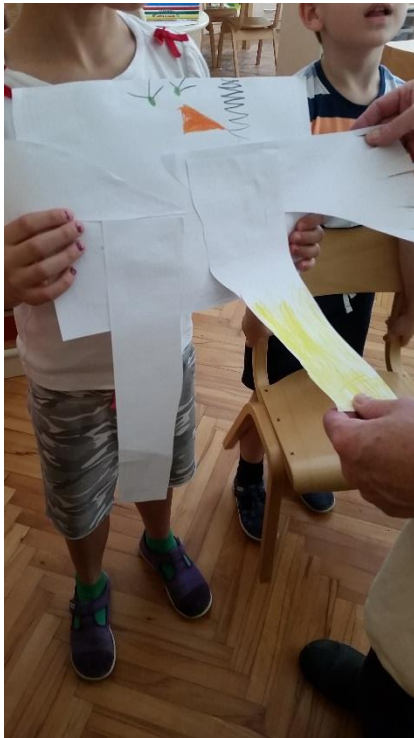
Slika 28. Prikaz animaciju lutke i odvijanje radnje iza scene.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 29. Prikaz animacije lutke i odvijanje radnje iz perspektive gledališta.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Slika 30. Likovni uradak djevojčice L. D.

Izvor: fotografirala Doria Erlić

Likovni uradak djevojčice L. D. (6.god) nastao je nakon igrokaza. Likovni uradak predstavlja torbicu koja se zove „Kok“.

Uloga odgajatelja u lutkarskim igrokazima

Uloga odgajatelja je da djecu motivira na igru. Najbolje motivacija je kroz pjesmu, ples, razgovor, lutke. Vrlo je važno angažirati i djecu u stvaranju lutkarskog igrokaza jer ih time dovodimo u stanje stvaralačke uzbuđenosti.

„Promatrač je sljedeća odgojiteljeva uloga, koja zahtijeva praćenje i verbalno komentiranje sadržaja igre. Iako nije u igri, odgojitelj može posebno „upravljati“ igrom. Kroz lutkina usta verbalno opisuje određenu epizodu igre, nudi alternative, komentira događaje i sl. Igra se na taj način može produžiti i dobiti nov sadržaj. Osim toga, odgojitelj može djetetu ponuditi lutku i promatrati što ono govori, koju joj ulogu dodjeljuje i sl. I gledanje dječje lutkarske predstave iz „publike“, npr. kao gledatelj, odgojitelj ima brojne mogućnosti za spoznavanje različitih aspekata djetetovog ponašanja“ (Hicela 2010: 73).

Dijete, odgojitelj i lutka

„Poticanje dječje igre lutkama, razgovori s djecom preko lutaka u različitim situacijama, dramatiziranje s lutkama u lutkarskim predstavama, osnovni su uvjeti u vrtiću da se s pomoću lutke potakne ekspresivna i imaginativna upotreba govora djece“ (Hicela 2010: 66).

„Čitanje pjesmica u rimi i upozoravanje na glasove u riječima, koje lutka „jasno izgovara“, mogućnosti su za poticanje glasovne (fonološke) osjetljivosti kod djece – uočavanje da se riječi sastoje od glasova, da se svaka riječ može rastaviti na glasove i da se glasovi mogu sastaviti u riječ. Djecu osobito vesele igre u kojima lutka kaže jednu riječi traži od njih da pronađu riječi koje se rimuju sa zadanom riječi, ili, pak, kada tražimo da s pomoću lutke ponavljaju riječi koje se izgovaraju na slogove (ma-ma) i glasove (m-a-m-a). Dijete na taj način osvješčuju činjenicu da se riječ i sastoje od slogova i glasova, odnosno usvaja vještinu segmentacije i sinteze, najvažnije vrste glasovne osjetljivosti (Čudina-Obradović 1990)“ (Hicela 2010: 64-65).

„Prisutnost odgojitelja u „publici“ ili njegovo sudjelovanje u predstavi kad kao jedan od lutkara potiče djecu da se „dokazuju“, nudi mogućnost da ih promatra i utječe na njihovu kreativnost. To potvrđuje i Bredikyte (2004) te ističe da u tim ulogama odgojitelj ima mogućnost naučiti glumiti/igrati se i sudjelovati u dječjoj igri, kao što može naučiti i promatrati djecu (preuzimajući „unutrašnju“ ulogu u igri/glumi) te na taj način bolje razumjeti dječju igru, pojedino dijete i svu djecu u skupini“ (Hicela 2010: 54-55).

Sudjelovala sam u predstavi zajedno s djecom. Željela sam biti prisutna i sudjelovati u igrokazu jer sam tako najbolje mogla promatrati kako se djeca snalaze u pojedinoj ulozi, utjecati na njihovu kreativnost, pomoći u nekoj nepredviđenoj situaciji, ohrabriti dijete, utjecati na djetetov psiho-motorički i govorno-jezični razvoj. Htjela sam da djeca steknu dojam da sam poput njih, da se mogu igrati i glumiti baš kao i oni. „Dijete živi tako da se igra i živi igrajući se“ (Hicela 2010: 13).

„Igra je potrebna za odrastanje, potvrđivanje, komunikaciju, otkrivanje svijeta i događanja u njemu te oko njega. Igrajući se, dijete otkriva da igra sama po sebi zapravo nema neko posebno značenje, nego da ima svoje postojanje, svoje vlastito

kretanje i svojevrzne, gotovo nedostižne, zakonitosti. Upravo ta bit igre sama po sebi potiče djetetovu zainteresiranost za nju. Igra je bit sama po sebi - „igra se igra“. Igra uz to znači i djetetovo postojanje“ (Hicela 2010: 13).

6. ZAKLJUČAK

Igrokaz kao sadržaj pruža višestruke mogućnosti za poticanje govornog izražavanja. Kroz igrokaz, djeca se uče kako govornom izražavanju, tako i slušanju, što predstavlja preduvjet kvalitetne komunikacije. Igrokazima se potiču razgovorne igre, igre personifikacije, igre zamišljanja, igre pitanja i odgovora, igre predstavljanja i sl.

Igrokaz uči djecu raspravljanju, izražavanju, kreiranju, stvaranju i učenju na zanimljiv i njima zabavan način. Osim samog sudjelovanja u igrokazu, djeca se uče slušanju dramskog teksta, gledanju, a starija djeca i čitanju te tako vježbaju koncentraciju i praćenje događaja i izlaganja ljudi oko sebe.

Nakon što se provede igrokaz, važno je s djecom provesti diskusiju o tome što su naučili prethodnim izvođenjem. Tako se dobiva povratna informacija o stečenom znanju. Igrokaz može biti velika motivacija za učenje, izražavanje doživljaja, opisivanje događaja, prostora i vremena i razvijanje kritičkog stava. Djeca njime usvajaju brojne nove pojmove i time obogaćuju vokabular.

Tijekom rada, predstavila sam svoj igrokaz. Cilj mi je bio da djecu motiviram na samostalno govorno izražavanje kroz priču „Nikad nisi sam“. Kroz izgovor pojedinih riječi u priči djeca su mogla vježbati izgovaranje riječi na slogove (npr. kva-kva glasanje patke). Svoju motivaciju djeca su usmjerila ka igrokazu. Prepričavali su priču tijekom igrokaza, svakoj lutki su dali osobnost i kroz samo predstavljanje priče s lutkama prenosili su emocije. Također i tijekom izrade scenografije i rekvizita djeca su prepričavala priču, imitirala glasove životinja, imitirala let jastreba i pilića pomoću rekvizita koje su izradili za igrokaz, stavljali kapice s krijestama na glavu i imitirali rad krila koke. Želim naglasiti da mi nije bio cilj da djeca nauče priču napamet, već da priču ispričaju na svoj jedinstven način. Cilj je bio da igrokaz djecu potakne na govor, govorno izražavanje, učenje novih riječi, vježbanje izgovora pojedinih riječi, slogova, glasova te da nauče iskazivati i prenositi emocije. Jedino bitno i važno je bilo da se djeca igraju i improviziraju s lutkama i kroz igru lutkama usavršavaju svoje govorno izražavanje. Dijete će kroz igru svemu dati odgovarajući smisao.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Čudina - Obradović, M. (2008): Igrom do čitanja , igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja, Zagreb: Školska knjiga
2. Heršak, Z. (2004): Dječji igrokazi, kako se stvara predstava, Zagreb: Genesis
3. Ivon, H. (2010): Dijete, odgojitelj i lutka, Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
4. Joelle Alexander, J. i Dissing Sandahl , I. (2018): Danski odgoj djece, Zagreb: Egmont
5. Maleš, D., Milanović, M. i Stričević, I. (2003): Živjeti i učiti prava, Zagreb: Filozofski fakultet, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo
6. Marjanović, A. (1977): Dječja igra i stvaralaštvo, Beograd: Edicija Prosvetnog pregleda
7. Pavličević-Franić,D.(2005): Komunikacijom do gramatike, razvoj komunikacijske kompetencije u ranome razdoblju usvajanje jezika, Zagreb: Alfa
8. Peti-Stanić, A. i Velički , V. (2009): Jezične igre za velike I male, Zagreb: Alfa
9. Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B. i Letica, M. (2004): Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi, Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
10. Vuković-Žunić, J. i Delaš, B. (2006): Lutkarski medij u školi : priručnik za učitelje i voditelje lutkarskih družina, Zagreb: Školska knjiga
11. Županić Benić, M. (2009): O lutkama i lutkarstvu, Zagreb: Leykam international

Članci:

1. Gabrilo, G. i Rodek, J. (2009): Učenje putem interneta-mišljenja i stavovi studenata, Školski vjesnik: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu, 58 (3), str. 281-299, (URL: <https://hrcak.srce.hr/82600>, pristupljeno: 10.9.2018.)
2. Nemeth-Jajić, J. i Dvornik, D. (2008): Igrokaz u razrednoj nastavi, Hrvatski: časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i

pismenoga izražavanja te medijske kulture, 6 (1), str. 29-44, (URL: <https://hrcak.srce.hr/41089>, pristupljeno: 10.9.2018.)

3. Nola, D. (1980): Dijete-igra-stvaralaštvo-umjetnost, Djeca i svijet, Šibenik: Jugoslavenski festival djeteta, str. 81-87
4. Perić Kraljik, M. (2006): O dramskim igrama za djecu predškolskog uzrasta, Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja, LII(15-16), str. 147-154, (URL: <https://hrcak.srce.hr/25043>, pristupljeno: 15.9.2018.)
5. Visković, I. (2016): Uključivanje roditelja u učenje djece rane i predškolske dobi. U I.Visković (ur.) Strategije učenja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, str. 19-25, Zbornik radova stručno-znanstvenog skupa 22. Dani predškolskog odgoja, Mirisi djetinjstva, Makarska

Internetske stranice:

1. Dječji san.com, (URL: <http://djecji-san.com/zdravlje.php?id=razvoj-govora-kod-djece-i-poremecaji-izgovora>, pristupljeno: 22.8.2019.)
2. Logotherapia.hr, URL: <http://logotherapia.hr/dijagnostika-i-terapija/razvoj-jezika-i-govora/> , pristupljeno: 10.9.2018.)

POPIS ILUSTRACIJA

Popis slika

Slika 1. Djeca proučavaju i listaju slikovnice kao poticajni materijal	27
Slika 2. Materijali za poticaj unutar dječjeg boravka	28
Slika 3. Stolno-manipulativni centar.....	28
Slika 4. Istraživački centar	29
Slika 5. Istraživački centar, 2. dio	30
Slika 6. Središte početnog čitanja, pisanja i računanja	30
Slika 7. Središte početnog čitanja, pisanja i računanja, 2. dio	31
Slika 8. Sportski centar	31
Slika 9. Ukrašavanje koka i pijetlova s perjem od trakica krep papira.	37
Slika 10. Djeca se samoinicijativno igraju s lutkama prije samog igrokaza.....	38
Slika 11. Prikaz materijala za poticaj dječje kreativnosti i mašte tijekom izrade crteža za lutkarski igrokaz.	39
Slika 12. Djeca dovršavaju bojanje i crtanje svojih likovnih radova koji su potrebni za izradu lutaka.	40
Slika 13. Prikaz gotovih lutaka na štapu koje su napravljene od dječjih likovnih radova.....	40
Slika 14. Prikaz dovršenih lutaka na štapu za igrokaz „Nikad nisi sam“.	41
Slika 15. Djeca slikarskom tehnikom oslikavaju stabla.	41
Slika 16. Oslikavanje stabala i cvjetova.	42
Slika 17. Djeca oslikavaju plahu s motivima koji se nalaze na seoskom dvorištu....	42
Slika 18. Prikaz timskog rada kod djece tijekom lijepljenja cvjetova, zrna kukuruza i pšenice na dijelove scenografije.....	42
Slika 19. Dio scenografije koji prikazuje odvijanje radnje u šumi.	43
Slika 20. Dio scenografije koji prikazuje odvijanje radnje na seoskom dvorištu.	43
Slika 21. Djeca oponašaju zvukove životinja koje borave na seoskom dvorištu i prepričavaju na svoj način radnju koja se odvija u priči „Nikad nisi sam“.	44
Slika 22. Oslikana perja koja će biti rekviziti za uloge koke, pilića i pijetla.	45
Slika 23. Prikaz izrađenih kapica s krijestom koja je dio rekvizita u igrokazu.	46
Slika 24. Prikaz rekvizita koji su izrađeni za ulogu pilića u igrokazu „Nikad nisi sam“.	47

Slika 25. Prikaz rekvizita koje ima jastreb tijekom uloge u igrokazu „Nikad nisi sam“.	47
.....	47
Slika 26. Djeca si međusobno pomažu u pripremi rekvizita za igrokaz.	48
Slika 27. Gledalište.	48
Slika 28. Prikaz animaciju lutke i odvijanje radnje iza scene.	49
Slika 29. Prikaz animacije lutke i odvijanje radnje iz perspektive gledališta.	49
Slika 30. Likovni uradak djevojčice L. D.	50

Popis tablica

Tablica 1. Kalendar govorno-jezičnog razvoja	6
--	---

SAŽETAK

Predmet istraživanja ovog rada odnosi se na analizu igrokaza kao poticaja dječjega govornog izražavanja. Cilj je ovog rada objasniti važnost igrokaza u predškolskom odgoju. Igrokaz služi, između ostalog, kao poticaj govornog izražavanja djece. Upravo zato, važno je u sklopu dramskog odgoja, s djecom razvijati govorno izražavanje i stvarati igrokaze. Uloga koju je autorica ovoga rada imala kroz stvaranje dječjeg igrokaza je poticanje djece na govor i govorno izražavanje. Bit svega je da dijete upotpunjuje svoj vokabular i nauči što više novih riječi. Kroz priču koju je autorica napisala i koju je prezentirala kroz igrokaz, djeca su najviše razvijala mimiku lica i emocije. Pored toga, naučili su kako se koja životinja glasa, učili su brojalice, pjesme, prepričavanje priča i tome slično.

Ključne riječi: igrokaz, djeca, govor, izražavanje

SUMMARY

The subject of the research of this paper refers to the analysis of plays as a stimulus for children's speech expression. The purpose of this paper is to explain the importance of play in preschool upbringing. The play is, among other things, an incentive for children's speech expression. That is why, as part of the dramatic education, it is important to develop speech expression and play the role play with children. The role of the author of this work through the creation of a child's play is to encourage children to speak and speak. It is all that the child completes his vocabulary and learns as many new words as possible. Through the story the author wrote and featured through the play, the children developed the most mimic of face and emotion. In addition, they learned what animal the voice was, they learned numbers, songs, story telling, and so on.

Key words: play, children, speech, expression